

עקרונות והנחיות לתכנון אדריכלי למרחב M21

עקרונות על

1. תכנון סביבות למידה, המאפשרות דרכי הוראה/למידה מגוונות
2. מומלץ לאחד חללים וליצור חלל גדול בעל חלוקות משנה גמישות (למשל מרחבים פנים וחץ כיתתיים: כיתות ומסדרון, שתי כיתות וכו')
3. מרחב המאפשר חלוקת משנה
4. חלל המאפשר רב תכליתיות
5. גמישות ויכולת שינוי המרחב בקלות
6. ריהוט והצטיידות מותאמים לפדגוגיה חדשנית, המאפשרים ורסטיליות ומנחי למידה שונים
7. שילוב אמצעים טכנולוגיים וציוד תקשוב
8. טקסט חזותי כמרכיב משמעותי בעיצוב ובתוכן
9. ורסטיליות בגבהי ומנחי למידה: רצפה, שרפרף, כסא, כסא בר, עמידה. יש לאפשר לפחות שלושה מנחים
10. אור יום ותאורה מלאכותית כללית בטמפרטורה מתאימה, עם אפשרות לתאורה מורכבת
11. טיפול במשטחים: רצפה, קירות, תקרה וטקסטורות. רצוי שבמרחב יהיה מגוון חומרים (רצוי אורגניים) וטקסטורות
12. טיפול תלת מימדי במרחב – בחינת מעברים בין ההוריוזונטלי לוורטיקלי, לדוגמא: רמפות, מדרגות, מרפסות מורמות וכו'.

פונקציות וחללי משנה

יש לתת מענה תכנוני לקיום מגוון פונקציות משתנות כמפורט לעיל:

1. **איזור לפעילות עיונית** בשילוב אמצעי קצה אישיים.
2. **איזור רך ללמידה א-פורמלית** ושהות.
3. **איזור מפגש** ועבודה בקבוצות.
4. **איזור מיקוד פרונטלי** לתלמידים ומורים מציגים, כולל מסך ומקרן.
5. **איזור הסדנא** כמייקר ספייס בו בונים דברים.
6. **איזור הגלריה** של הכיתה המשמשת להצגת תוצרים.
7. **אחסון כיתתי ואישי**

חלק מהפונקציות קבועות וחלקן משתנות בהתאם לפעילות. חלק מהפונקציות תהיינה משולבות באחרות בו זמנית וחלקן יכולות להוות פעילות יחידה.

קידום פדגוגיה חדשנית - תפישה חדשנית הוליסטית המאפשרת שימוש במגוון אסטרטגיות הוראה/למידה:

- א. שימוש במגוון דרכי הוראה-למידה.
- ב. מענה למיומנויות המאה ה-21: בתחום הקוגניטיבי והמטה קוגניטיבי, הבין אישי והכוונה עצמית בלמידה, התוך אישי והחושי-תנועתי.
- ג. מענה לתפישה אינטרדיסציפלינרית.
- ד. התייחסות לעקרונות של פדגוגיה מוטת עתיד: סביבות למידה מוטות עתיד הן סביבות עבודה פיזיות, משולבות טכנולוגיה, המספקות מענה לצרכי התלמידים (פיזיים, רגשיים וחברתיים). ליבת התפיסה של פדגוגיה מוטת עתיד מיוצגת ע"י שישה עקרונות: פרסונליות, שיתופיות, אי-פורמליות, גלוקליות, תמורתיות, ותכלול. עקרונות אלו הם נגזרת של מגמות עתיד עולמיות. כדי לעודד למידה חדשנית ויצירתית על סביבות הלמידה להיות גמישות, אסתטיות, מעוררות השראה וברות קיימא בסביבה משתנה.

למימוש העקרונות בסביבת הלמידה יש להתייחס למרכיבים הבאים:

עיקרון הפרסונאליות - סביבות למידה מותאמות אישית לתלמיד הכוללות מרחבי למידה אישיים, טכנולוגיות ומרחבים וירטואליים תומכי למידה אישית. כמו כן מעטפת של בית ספר חכם לניטור, התאמה ושיפור הלמידה האישית של כל תלמיד.

עיקרון השיתופיות - סביבות למידה הכוללות מרחבים המזמנים שיתופיות כגון: מרחבים פיסיים לקיום אירועי למידה; מרחבים וירטואליים וטכנולוגיות תומכי למידה שיתופית; מרחבים המאפשרים שיתוף פעולה במסגרות של תלמידים וסגל ההוראה וכלל בעלי העניין של בית הספר.

עיקרון אי-פורמליות - סביבות למידה הפועלות בכל זמן ובכל מקום. הן הכוללות מרחבי למידה בשטחים הציבוריים בבית הספר, מרחבים וירטואליים ורשת חברתית בית ספרית כזירת למידה אי-פורמלית. כמו כן הרחבת מרחבי הלמידה האי-פורמלית במעטפת המקומית והקהילתית של בית הספר.

עיקרון הגלוקליות - סביבות למידה הכוללות טכנולוגיות ומרחבים וירטואליים התומכים בתרגום זמן אמת ובנוכחות מרחוק כדי לקיים שיח ושיתופי פעולה גלובליים ורב תרבותיים.

עיקרון התמורתיות - סביבות למידה הכוללות מרחבים פיסיים גמישים ומרחבים וירטואליים מדומים ורבודים ליצירת מציאות למידה משתנה, מרחבי אי ודאות ופתרון בעיות, מרחבי מייקריות, יזמות וחדשנות.

עיקרון התכלול - סביבות למידה הכוללות מרחבים פיסיים ווירטואליים ליצירה, אמנות ומלאכה ולהתנסויות חווייתיות המגבשות משמעות אישית. סביבה המאפשרת מפגשים אישיים עם מנטורים ומלווים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל לפיתוח מערכת החינוך

הפיתוח המקצועי

- תכנית מחחית לפיתוח מקצועי תוגש ע"י המפקחים לפיתוח מקצועי בכל מחוז.
1. מנהל בית-הספר ימנה צוות אחראי להובלת היזמה ולתהליך הפיתוח המקצועי. במסגרת הגשת ההצעה יש לתאר את מסגרת העבודה של הצוות האחראי: סדירויות שנקבעו לצורך עבודתו, ליווי פדגוגי, שותפים בתהליך וכדומה. מוצע לשלב זאת במסגרת תכנית קיימת הפועלת במוסד החינוכי ואשר כוללת ליווי אישי/צוותי על-ידי מבצע פדגוגי (דוגמת אקדמיה-כיתה, מורים מובילים, בתי-ספר מובילי פדגוגיה ועוד).
 2. מכל מוסד חינוכי אשר תאושר לו הקמת מרחב ישתתף עובד-הוראה נבחר, שהינו חבר פעיל בצוות הבית-ספרי האחראי להובלת היזמה, בתהליך פיתוח-מקצועי מחוזי העוסק בפדגוגיה מוטת עתיד וביטויה במרחב חדשני. על עובד ההוראה להשתתף בתהליך בשנת עיצוב המרחב והקמתו. קיומם של התהליכים כפוף לתקציבים מאושרים במשרד החינוך.